

Čís. 95.

Předražování. K trestnosti řetězového obchodu, pokud se týče pletich, nevyhledává se ani, by šlo o činnost opětovnou nebo trvalou, ani, by činností byly zvyšovány ceny v době činu u zboží na trhu obvyklé, ani, by pachatel byl si vědom toho, že zboží již prošlo a asi ještě projde několika rukama, než dostane se ku spotřebiteli.

(Rozh. ze dne 25. října 1919, Kr I 119/19.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných Emila W. a spol. do rozsudku krajského soudu v Liberci ze dne 18. února 1919, jímž byli obžalovaní uznáni vinnými přečinem dle § 23 č. 4 cís. nař. ze 24. března 1917 č. 131 ř. z. mimo jiné z těchto

důvodů:

Po stránce právní vychází zmateční stížnost z předpokladu, že obchodování řetězové, resp. pletichy ve smyslu § 23 č. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917 č. 131 vyžadují činnosti opětovné nebo trvalé, že obchod ojedinelý pod tento pojem nespadá. K náhledu tomuto nelze přisvědčiti. Obchodování řetězové jakož i pletichy jsou tu v každém případě, kde někdo vsunul se mezi výrobce, resp. volkoobchodníka a spotřebitele zboží jakožto neužitečný, zbytečný překupník, resp. kdo zasáhl jiným způsobem, jímž mohlo býti účinkováno na zvýšení ceny, nepovolaně do oběhu zboží, jakého vyžaduje právo válečné, podřizující činnost obchodnickou hlediskům účelnosti a prospěšnosti se stanoviska spotřebitelova. Opakování nebo provozování obchodů po živnostensku nevyžaduje se tedy ke skutkové podstatě § 23 č. 4 cís. nař. ani dle účelu a smyslu cís. nař., jehož snahou je brániti zdražování předmětů potřeby. Toto nastati může již prvním a ojedinelým splněním této skutkové podstaty. Slovné znění dotyčných ustanovení připouští jak čin ojedinelý, tak čin opakovaný nebo trvalý. Zejména použití množného čísla při slově »pletichy« v druhé větě § 23 č. 4 cís. nař. nepřipouští výkladu, jakoby pod ustanovení tohoto paragrafu spadalo pouze opětné dopuštění se pletich. Množné číslo zmíněného výrazu odůvodněno je slovní povahou výrazu, snažícího se postihnouti všechny možné činnosti pod pojem pletich spadající. Že bylo použito v zákoně při slově »pletichy« čísla množného, vysvětluje se dále jednak způsobem mluvy (jak české, tak německé), která si zvykla používatí tohoto slova zpravidla v čísle množném, jednak tím, že pletichy obsahují v sobě zpravidla více úkonů ať souběžných, ať po sobě následujících, souhrn těchto úkonů jest vyjádřen právě zmíněným slovem »pletichy«. Stačí jediné jednání, jež jest s to vyhnati do výše »cenu« předmětů potřeby (»cenu« — jednotné číslo; § 23, č. 4 l. c). Zájmy spotřebitelů, jichž zákon chce hájiti, vyžadují také svrchovaně, by trestáno bylo již prvé jednání toho kterého pachatele, přičící se předpisům o předražování, třeba zůstalo ojedinelým. Zmateční stížnosti zastávají dále náhled, že ke skutkové podstatě obchodování řetězového vyžaduje se, by činností

pachatelovou byly zvyšovány ceny v době činu na trhu u dotyčného zboží běžné, obvyklé a že prý nemůže býti řeči o tomto přečinu, pokud není zjištěno, že činností stěžovatelů zmíněný účinek nastal. Náhled tento je mylný, protože přehlíží, že ustanovení č. 4 § 23 cís. nař. stanoví dvojí skutkovou podstatu s rozdílným obsahem objektivním a s rozdílnými náležitostmi po stránce subjektivní. Ke skutkové podstatě obchodování řetězového se totiž nevyžaduje zjištění, že jednání obžalovaného jest s to působiti na ceny dotyčného zboží ve směru vzestupném. Obchodování řetězové jest totiž onou formou pletich, při které neprospěšnost a přímo nebezpečnost nereelního, nesolidního, řádnému obchodu se přičícího nakládání se zbožím sama sebou v tomto způsobu obchodování tkví. Mimo to pak dlužno uvážiti, že ceny běžné, trhové, jsou výsledkem celé řady složek, mezi nimiž význačné místo zaujímají právě ceny, za které jednotlivé koupě a prodeje toho kterého druhu zboží se uskutečnily. Každý jednotlivý obchod, ať při něm ujednány byly stranami ceny jakékoli, působí sám zase na utváření se cen v případech dalších. Spotřebitel, který ovládnut jest vžitou zkušeností, že cena zboží ustáluje se v nepřímém poměru k jeho nabídce, soudí mimoděk z prodejů za ceny zvýšené, že zboží ubývá, a v obavě, že možnost, zboží si opatřiti, zmizí, přestává klásti odpor snahám těch, kdož, majíce zboží, z naznačené situace těžiti mohou. Prodeje za ceny nižší působí naproti tomu uspokojivě, uvolňují tíseň cenovou a prospívají spotřebiteli i nepřímo tím, že neposkytují majitelům zboží podnětu a záminky k zvyšování svých požadavků. Z toho plyne, že příležitostný nákup za ceny mimořádně nízké zavazuje k prodeji za ceny zvýšené jen o slušný zisk, nemá-li býti proti ustanovení § 20 cís. nař. postupováno, a nepřipouští dále, by dotyčným zbožím způsobem v § 23 č. 4 cís. nař. uvedeným dále obchodováno bylo, třeba obchod skutečně byl za cenu nedosahující cen, které tou dobou ostatní držitelé zboží požadují. Spotřebitel má dle práva válečného nárok na zboží. Nevýhoda tato byla mu vyrovnána možností využití na druhé slušné tangenty nákladů režijních a z mírného podnikatelského zisku. V dobách předválečných nesl obchodník risiko poklesu cen nakoupeného zboží. Nevýhoda tato byla mu vyrovnávána možností využití na druhé straně příznivé konjunktury. Válkou vyvolané poměry v obchodě zbavily držitele zboží tohoto riska. Tím ale ušla mu možnost využití příležitostného poměrně levného nákupu k dosažení vyššího zisku požadováním cen, jež by byla ospravedlněna jen nákupem za vyšší běžné ceny. Byly-li tedy převaleny výhradně na spotřebitele i sebe značnější nabývací náklady prodavačovy — pokud byly nutny, — aniž by držitel zboží nesl, jako v dobách předválečných, risiko poklesu cen zboží, musí býti spotřebitel na druhé straně účasten výhod příležitostné příznivé konjunktury. Také spotřebitel musí míti možnost koupiti poměrně výhodně, koupil-li výhodně držitel zboží. O tuto výhodu byl by spotřebitel připraven nejen v případě, kdyby při prodeji ve smyslu § 20 cís. nař. přemrštěné ceny byly žádány, ale i kdyby se mu dostalo zboží zbytečně více rukami prošlé, zdražené tedy o zisky těchto překupníků. Jaké ceny za zboží dotyčného druhu tou dobou se platily, jest lhostejno, poněvadž individuální složky cenového výsledku jediné rozhodují. Kdo těchto zásad nedbá a kdo zejména rozmnožuje řadu hospodářsky natných činitelů, jejichž úkolem je dopomoci spotřebitelům k uhrazení jejich životních potřeb způ-

sobem nejkratším a nejlacinějším, nikoli, by byly dosaženy tyto účely, nýbrž jen v úmyslu ziskném, ve snaze týti z překupnické své činnosti, jest překupníkem obtížným se stanoviska spotřebitelova a zdražení jeho činností přivoděné jest nepřípustno bez ohledu na to, v jakém poměru je cena zboží, kterou spotřebitel byl nucen zaplatiti, k cenám na trhu jinak obvyklým. Zmíněné trestné vsunutí se mezi výrobce nebo velkoobchodníka a spotřebitele pak je na straně překupníka samo o sobě jedním trestným, nestává se jím teprve činností překupnickových předchůdců nebo nástupců v držení zboží. Je proto bezvýznamno, byl-li si ten který překupník vědom toho, že zboží již prošlo a nepochybně ještě projde několika rukama, nežli se dostane do držení spotřebitelova, ve kterýchžto okolnostech shledáván jest stěžovateli předpoklad subjektivní skutkové podstaty obchodování řetězového. Kdo nekupuje přímo od výrobce nebo velkoobchodníka, neprodává přímo spotřebiteli, snaže se docílit při tom zisku, páše již tím řetězový obchod, aniž třeba při tom, by ještě zjištěno bylo, že jednání jeho jest způsobilým ceny zboží zvyšovati.

Čís. 96.

Zločinu podvodu dle §§ 197 a 201 c) tr. zák. dopustí se i ten, kdo věc jiným nalezenou ukrývá nebo na sebe převede.

(Rozh. ze dne 25. října 1919, Kr I 251/19.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací ku zmatečným stížnostem obžalovaného Vojtěcha M. a státního zastupitelství v Praze do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 4. března 1919, pokud obžalovaný Vojtěch M. uznán byl vinným zločinem podvodu dle §§ 197 a 201 c) tr. z., obžalovaný Václav H. pak sprostěn byl dle § 259, č. 3 tr. ř. obžaloby pro zločin podílnictví na krádeži dle §§ 185, 186 a) tr. z., zmateční stížnost obžalovaného Vojtěcha M. zavrhl, zmateční stížnosti státního zástupce však vyhověl a uznal Václava H. vinným, že počátkem října 1918 v T. k vykonání zločinu podvodu, jehož se dopustil Josef S. tím, že balík tabáku ve váze 25 kg v ceně 1500 K nalezený u T., tedy věc nalezenou, úmyslně ukryl a sobě přivlastnil, uschováním tabáku ve svém domku, tudíž zúmyslným opatřením prostředků nadržoval, pomáhal a k bezpečnému vykonání zločinu podvodu přispěl, čímž spáchal zločin spoluviny dle § 5 tr. z. na zločinu podvodu v §§ 197, 201 c) tr. z. naznačeném.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje ciferně důvody zmatečnosti § 281 č. 9 a) a c) a č. 10 tr. ř. Dovolávajíc se § 281 č. 9 c) tr. ř., shledává zmatek v tom, že rozhodující soud překročil prý své právo dle § 267 tr. ř., odsoudiv obžalovaného pro zločin podvodu dle § 197, 201 c) tr. z., ačkoliv návrh státního zastupitelství zněl na potrestání pro zločin podílnictví na krádeži dle §§ 185, 186 a) tr. z. a návrh ten při hlavním přeličení nebyl ani změněn ani doplněn. Jelikož zmateční stížnost vytyká rozsudku